

Rapport dalla seduta dil cussegl da vischnaunca dils 15 da november 2022 a Danis.

Il president dil cussegl, Corsin Albin fa a tuts presents in cordial beinvegni alla seduta da questa sera. In spezial beinvegni fa el a Gaudenz Cathomen, president dall'Associaziun da latgiras Breil sco era a Richard Caduff, vice-president dallas Pendicularas BVA SA. Els dus stattan a disposziun per damondas ed explicaziuns tier las tractandas 3 e 4.

La gliesta da tractandas, la quala ei vegnida tarmessa tier cun l'invitaziun, vegn suttamessa alla discussiun. Damai ch'ei vegn buca fatg diever da tala ei la gliesta per la seduta da questa sera ligionta.

1. Approbaziun dil protocol dalla seduta dil cussegl dils 15 da zercladur 2022

Il protocol ei vegnius tarmess allas cusseglieras ed a tuts cussegliers. Il president dil cussegl suttametta el alla discussiun. Da tala vegn buca fatg diever. Il protocol vegn approbaus unanim e senza cuntervuschs.

2. Approbaziun credit supplementar Meglieraziun funsila Vuorz

El vischinadi da Vuorz vegn el mument sanau las vias da Meglieraziun. En quei connex ei stau publicau naven dils 27 da matg 2022 entochen ils 27 da zercladur 2022 ina adattaziun dil project approbaus ils 16 da november 2010 dall'anteriura vischnaunca da Vuorz. Els documents da publicaziun, tschentai ensemen da Cavigelli Ing. AG ei veseivel da tgei adattaziuns dil project ch'ei setracta. Encunter tala publicaziun ei vegniu fatg neginas protestas, aschia ch'il departement d'economia dil Cantun Grischun ha cun disposziun dils 5 d'uost 2022 approbau quella adattaziun.

Tenor calculaziun da cuosts digl inschignier muntan quei cuosts supplementars da frs. 1'843'000.00. La suprastanza fa la proposta al cussegl d'approbar quei credit supplementar per mauns dalla radunonza communal da dils 25 da november 2022. Contribuziuns cantunalas e federalas ei da quintar cun 65%.

La discussiun vegn dada libra. Sin las damondas sa vegnir dau risposta per cuntentientscha dils cussegliers. Cun tscherna unanima (13:0) decida il cussegl per mauns dalla radunonza communal da conceder il credit supplementar.

3. Approbaziun contribuziun finanziaria Associaziun da latgiras Breil

El rom dil project da svilup regional « PRE Cadi » planisescha l'Associaziun da latgiras Breil ina renovaziun totala dalla cascharia. Grazia alla buna e solida situaziun dalla societad cun in exemplaric menaschi da cascharia, ein els daventai cumpart dil project regional che sefuorma da tschun differents projects parzials enteifer la Cadi. La finamira dalla PRE Cadi ei da tgirar ina producziun indigena e cunquei era mantener ni schizun scaffir novas plazzas da lavur en la regiun. Ils projects parzials enterifer il PRE Cadi ein ; Mazlaria e sechenteria da carn Pally a Curaglia, implont da biogas en Val Medel, ina organizaziun da fiera per products ord la regiun en collaboraziun cul Center Sursilvan d'agricultura (CSA) a Mustér, ina stizunetta cun purschida agroturistica a Mompé Medel e sco tschunavel e grond project la cascharia a Breil. La summa d'investiziun per igl entir project PRE Cadi ei calculada cun ca.10 milliuns francs.

Il project da renovaziun dalla cascharia Breil duess ademplir la pussevividad d'ellaborar products da latg caura e nuorsa ord la regiun, denton cunzun era garantir e tenor basegns engrondir a liunga vosta la producziun tradiziunala da latg e caschiel vacca. Ord munconza da plaz per ils indrez necessaris leutier fuss quei realisabel mo cun ina sanaziun totala dalla cascharia. Per saver optimar la relaziun da plaz enteifer il baghetg,

stuessan els desister dalla habitaziun en la secunda alzada, ferton ch'il tschaler da caschiel, che ei vegnius erregius avon otg onns, survescha cumpleinamein agl intent. La varianta per ina cascharia nova ordeifer la zona dil vitg, ei sunter diversas ponderaziuns strategicas buca cuvegnetta, era sin fundament da sclariments pertuccond la zona e cunzun ord motivs finanzials era buca pusseivla. L'Associazion da latgiras Breil ch'exista gia dapi varga 50 onns ha stediamein fatg il pass sunter la comba e sepresenta oz sunter diversas, per part grondas ed adina bein ponderadas investiziuns, en in stan fetg solid. La davosa renovaziun dalla cascharia, ch'ei vegnida fatg egl onn 1991, corrispunda denton en la situaziun actuala strusch pli allas pretensiuns per la produczion da victualias.

Ord quels motivs vules l'Associazion da latgiras Breil realisar quei grond ed impurtont project, per aschia garantir a liunga vesta ina cuntinuaziun da nossa cascharia. Quei era per ils purs cun produczion da latg en nies vitg e vischnaunca, che han enteifer ils davos onns investau grondamein en lur menaschis.

Cun sustegn digl uffeci d'agricultura dil Grischun ALG, han l'unium purtadra dil project la « Unium PRE Cadi » inoltrau la damonda alla Regenza Grischuna ed agl uffeci d'agricultura federal BLW a Berna. Quellas instanzas han approbau il project PRE Cadi e la cuvegna denter il BLW, il departement d'economia e social dil Cantun Grischun e l'unium purtadra dil PRE Cadi ei aschia sut tetg.

Buca mo la sanaziun, mobein era la finanziaziun da quei project ei per l'Associazion da latgiras ina gronda sfida. Tenor il plan da buisness (en annexa) che fuorma la basa per il plan da finanziaziun, muntan ils cuosts totalas per la renovaziun rodun 4,5 milliuns francs. Cun la cuvegnientscha denter il BLW, ALG ed unium PRE Cadi vegn ei garantiu in sustegn finzial da 2,184 milliuns francs da cantun e confederaziun. Las contribuziuns dall'Associazion da latgiras Breil (frs. 100'000.00) e dils commembers furniturs da latg (frs. 80'000.00), ein decididas a caschun dalla davosa radunonza generala. Cun la banca e cun la LKG han ils emprems discuors pertuccond la finanziaziun dil project giu liug.

Sin fundament da quellas explicaziuns fa la suprastonza la damonda al cussegl da sustener l'Associazion da latgiras Breil cun concedar in credit d'investiziun da frs. 300'000.00. Tenor constituziun art. 40 ei il cussegl cumpetents da decider en atgna reschia sur da quei credit.

La discussiun vegn dada libra. Ei vegn fatg viva discussiun. Denter auter vegn menziunau daco che'ei vegni buca concediu in emprést senza tscheins. Ina proposta davart il cussegl vegn denton buca fatg. Sin las ulteriuras damondas tschentadas sa vegnir rispundiu per cuntentientscha dils cusseglers. Il cussegl decida cun 12 gie ed ina abstenziun da conceder il credit da frs. 300'000.00 all'Associazion da latgiras Breil.

4. Approbaziun: credit per igl augment dil capital d'acziars Pendicularas BVA SA

Las Pendicularas BVA SA ston far igl onn 2023 grondas investiziuns, vul di construir in baghetg per la tecnica cun luvratori, garaschas per las maschinas da pistas, magasin, tancadi eav. (frs. 2 milliuns) sco era sanar e per part baghegiar da niev l'ustria (frs. 2.5 milliuns) sin l'alp Dado. Total pia ca. frs. 4.5 milliuns.

Malgrad ils resultads da fatschenta cuntenteivels dils davos onns eis ei buca pusseivel all'interpresa da finziar l'investiziun senza alzar il capital d'acziars. Quei duei succeder en duas etappas. Il cussegl d'administraziun fa la damonda alla vischnaunca per ina participaziun da frs. 1 milliun. La Banca Cantunala ei sunter fetg biars onns puspei prompta da conceder novs credits allas Pendicularas BVA SA. In credit dalla banca dat ei denton mo, sche era la vischnaunca investescha. Las bancas finzieschan mo rescas

supportablas, ed aschia sa era la vischnaunca valetar il risico d'engaschament sco serius.

Cun la separtizipaziun dalla vischnaunca cun frs. 1 milliun en fuorma d'acziar ein las Pendicularas BVA SA promptas da surschar in sez el cussegl d'administraziun ad in(a) representant(a) dalla vischnaunca.

Suenter madira ponderaziun ed examinaziun dalla situaziun fa la suprastanza communal, en vesta all'impurtonza dallas Pendicularas BVA SA per il futur da nossa destinaziun turistica, la proposta da separticipar vid igl alzament dil capital d'acziar cun ina summa da frs. 1 milliun. Vietier vegn aunc la taglia tenor lescha davart las taxas da bul (Stempelsteuer). Aschia munta il credit a frs. 1'010'000.00. La decisiun finala vegn fatga a caschun dalla radunonza communal dils 25 da november 2022.

La discussiun vegn dada libra. Ei vegn tschentau la damonda daco che quella fatschenta vegni buca votada giu all'urna. Tenor constituziun art. 32 e suenter haver consultau il cantun sto la radunonza communal decider sur da fatschentas tochen 2 milliuns. All'urna sa vegnir votau giu naven da summas che survargan ils 2 milliuns. Ulteriuras damondas san vegnir rispundi per cuntentientscha dils presents.

Cun tscharna unanima (13:0) decida il cussegl d'approbar il credit per igl augment dil capital d'acziar dallas Pendicularas BVA SA per mauns dalla radunonza communal.

5. Preventiv e quen d'investiziun 2023

Il preventiv ei vegnius tarmess tier a tuts cussegliers per informaziun. Tal siara suenter expensas da frs. 14'102'600 ed entradas da frs. 15'910'465 cun in surpli entradas ell'altezia da frs. 1'807'865. Quei preventiv ha saviu vegnir fatgs tenor il quen annual 2021 sco referenza. Il quen d'investiziun preveda expensas da frs. 5'290'000 ed entradas da frs. 602'000. Las investiziuns netto muntan per consequenza a frs. 4'688'000.

Il president communal repassa il preventiv dil quen current sco era dil quen d'investiziun e dat sclariments tier tut las posiziuns. Sin las damondas tschentadas sa vegnir dau risposta. Propostas per midadas vegn fatg neginas. Il cussegl approbescha entras tscharna unanima (13:0) e senza cuntervuschs il preventiv cun quen d'investiziun 2023 per mauns dalla radunonza communal. Cun quella approvaziun ein era ils credits necessaris tenor il quen d'investiziun concedi.

Il president communal presenta aunc il plan da finanzas (investiziuns) per ils proxims 4 onns (2024 – 2027). Quei plan ei in instrument da lavur per la suprastanza e sto buca vegnir approbaus dil cussegl. Ils cussegliers han priu enconuschientscha dil plan, il qual vegn era presentaus alla radunonza communal.

6. Pei da taglia 2023

Mintg'onn han il cussegl da vischnaunca e la radunonza communal la pusseivladad da fixar il pei da taglia.

Cunquei che havein reduziu igl onn vargau il pei da taglia sin 90% fa la suprastanza la proposta da schar il pei da taglia sco tochen dacheu.

La taglia sin schischom sto tenor lescha da taglia vegnir fixada mintg'onn da niev. Quella importa denter 1.5 entochen 2.0 promils. La suprastanza fa la proposta da restar sco tochen dacheu sin sin 1.7 promils.

Las damondas vegnan suttamessas alla discussiun. Era la cumissiun da quen e gestiun sustegn la proposta dalla suprastanza. Autras propostas vegn fatg neginas. Cun tscharna unanima (13:0) decida il cussegl per mauns dalla radunonza communal da

fixar il pei da taglia ordinari sco tochen dacheu sin 90 % dalla taglia cantunala sempla ed il pei da taglia sin schischom sin 1.7 promils.

7. Elecziun dalla suprastonza dil cussegl per la proxima perioda d'uffeci

Tenor constituziun sto la suprastonza dil cussegl vegnir elegida mintga onn.

a) president dil cussegl

Corsin Albin ei staus il davos onn en uffeci sco president dil cussegl. Sco successiva fa il vischinadi da Vuorz la proposta sin la vice-presidenta Mengia Risch. Ulteriuras propostas dat ei buc.

Cun tscharna unanima elegia il cussegl Mengia Risch sco nova presidenta dil cussegl da vischnaunca per la proxima perioda d'uffeci dad in onn.

b) vice-president dil cussegl

Cunquei che Mengia Risch ei vegnida elegida sco presidenta dil cussegl sto vegnir elegiu in niev vice-president ni ina vice-presidenta. Il vischinadi da Breil fa la proposta sin Gérard Carigiet. Ulteriuras propostas dat ei neginas.

Cun tscharna unanima elegia il cussegl Gérard Carigiet sco niev vice-president dil cussegl da vischnaunca per la proxima perioda d'uffeci dad in onn.

c) actuar dil cussegl

La suprastonza communal fa la proposta sin il canzlist Curdin Cadonau. Ulteriuras propostas dat ei neginas.

Cun tscharna unanima elegia il cussegl Curdin Cadonau sco actuar dil cussegl per la proxima perioda d'uffeci dad in onn.

8. Varia

Mengia Risch informescha il cussegl sur digl inscunter cun Beat Deplazes, commember dil WWF en connex cun la via da colligiaziun denter Vuorz e Breil. Ils vischins da Vuorz e d'Andiast han tschentau si ina brev e rimnau en tut 195 suttascripziuns. Quella brev cun las suttascripziuns ei vegnida surdada persunalmein a signur Deplazes. Cun quei scriver han ils vischins da Vuorz e Andiast vultu mussar che la gronda part dalla populaziun da Vuorz e Andiast stattan davos la via da colligiaziun e buca aschia sco las organisaziuns argumenteschon mintga gada en lur posiziuns.

Gaudenz Cathomen engrazia al cussegl per conceder il credit per la sanaziun dalla cascharia a Breil.

Luzi Pfister menziunescha che la signalisaziun dil tempo 30 sin via atras il vischinadi da Vuorz seigi sblihida. Cunquei ch'ei setracta dad ina via cantunala, vegn il president communal a contactar igl uffeci da construcziun bassa.

Corsin Albin ha survegniu damondas daco che las cazzolas da via denter Tumvi e la centrala dall'Axpo seigien vegni demontai e buca pli tschentai si. Il president communal declara ils motivs che han menau alla decisiun dalla suprastonza. Cu quella via vegn sanada vegn aunc inagada sclariu sch'ei fa basegns da tschentiar cazzolas da via ni buc.

Corsin Albin engrazia als cussegliers per la presenza e la partizipaziun. El giavischa alla cusseglieras ed als cussegliers in bien retuorn a casa e siara la seduta dallas 21:40 uras.

Breil, ils 16 da november 2022

Il vice-president

Corsin Albin

Igl actuar

Curdin Cadonau